

НАЦІОНАЛЬНИЙ БАНК УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
“УКРАЇНСЬКА АКАДЕМІЯ БАНКІВСЬКОЇ СПРАВИ
НАЦІОНАЛЬНОГО БАНКУ УКРАЇНИ”

КАТРОША ЛЮДМИЛА ВОЛОДИМИРІВНА

УДК [336.078.3:339.338](043.3)

**НАУКОВО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
РОЗВИТКУ ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ
У СФЕРІ ДЕРЖАВНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ**

Спеціальність 08.00.08 – Гроші, фінанси і кредит

Автореферат дисертації
на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук

Суми – 2013

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана у Державному вищому навчальному закладі “Українська академія банківської справи Національного банку України”.

Науковий керівник – доктор економічних наук, професор *Школьник Інна Олександрівна*, Державний вищий навчальний заклад “Українська академія банківської справи Національного банку України”, проректор.

Офіційні опоненти: доктор економічних наук, професор *Виговська Наталія Георгіївна*, Житомирський державний технологічний університет Міністерства освіти і науки України, професор кафедри фінансів; кандидат економічних наук *Шевченко Наталія Володимирівна*, Сумський державний університет Міністерства освіти і науки України, старший викладач кафедри фінансів та кредиту.

Захист дисертації відбудеться 24 січня 2014 р. о 15:00 на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 55.081.01 у Державному вищому навчальному закладі “Українська академія банківської справи Національного банку України” за адресою: 40000, м. Суми, вул. Петропавлівська, 57, зала засідань вченої ради.

З дисертацією можна ознайомитися в бібліотеці Державного вищого навчального закладу “Українська академія банківської справи Національного банку України” за адресою: 40000, м. Суми, вул. Покровська, 9/1.

Автореферат розісланий 23 грудня 2013 р.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради
доктор економічних наук, доцент

Т. Г. Савченко

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дослідження. Останні десятиріччя характеризуються суттєвим зростанням обсягів державних закупівель (далі – ДЗ) в економіці України. Така тенденція є характерною і для економічно розвинених країн світу, оскільки система ДЗ в сучасних умовах виступає одним із основних важелів державного регулювання економіки та дозволяє стимулювати розвиток пріоритетних виробництв, реалізацію потужних інфраструктурних та інноваційних проектів регіонального та загальнодержавного значення. Для здійснення ДЗ в Україні виділяється в середньому близько 20 % ВВП. Водночас саме ця сфера використання державних фінансових ресурсів є найменш відкритою та прозорою. Враховуючи значний обсяг державних фінансових ресурсів, задіяних у сфері ДЗ, а також їх суттєвий вплив на регулювання економічних та соціальних відносин в країні, важливим є здійснення фінансового контролю за їх використанням. Ефективність державного фінансового контролю (далі – ДФК) у сфері ДЗ є важливим інструментом покращення макроекономічних показників, оскільки дозволяє попередити нецільове використання коштів, спрямованих на ДЗ, та знизити рівень зловживань.

Дослідженню проблеми розвитку фінансового контролю присвячена значна кількість праць як вітчизняних, так і зарубіжних науковців, серед яких: М. Базась, В. Базилевич, М. Білуха, В. Бурцев, Н. Виговська, Ю. Воронін, П. Германчук, В. Горин, І. Іванова, М. Дмитренко, І. Дрозд, О. Колчєєва, Т. Микитенко, І. Микитюк, В. Опарін, Т. Пожар, І. Сало, І. Скоропад, І. Стефанюк, Т. Файберг, В. Федосов, Н. Шевченко, В. Шевчук та інші.

Питання функціонування системи ДЗ знайшли своє відображення в роботах таких науковців, як: І. Бураковський, В. Зубар, К. Кузнєцов, З. Максименко, О. Міняйло, Н. Нестерович, О. Овсянюк-Берданіна, Г. Пінькас, В. Смірнов, В. Смирчинський, І. Смотрицька, Н. Ткаченко, І. Школьник та інших.

Разом з тим, незважаючи на наявність публікацій з даної проблематики, існує потреба у її подальшому розвитку та комплексному дослідженні. Необхідність проведення цілісного дослідження розвитку ДФК в сфері ДЗ, недостатня теоретична і практична розробленість комплексного аналізу ДЗ та особливостей ДФК, а також науково-методичних підходів до оцінювання раціональності системи ДЗ та ефективності проведення ДФК зумовили вибір теми дисертаційного дослідження, визначили його мету, завдання та зміст.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дослідження виконувалося в рамках науково-дослідних робіт у ДВНЗ “Українська академія банківської справи Національного банку України”, а саме: “Сучасні технології фінансово-банківської діяльності в Україні” (номер державної реєстрації 0102U006965); “Реформування фінансової системи України в умовах євроінтеграційних процесів” (номер державної реєстрації 0109U006782). До звітів за цими темами увійшли пропозиції автора щодо: визначення ролі ДФК у підвищенні ефективності процесу ДЗ; теоретико-методологічний підхід до оцінки

раціональності здійснення фінансового контролю у сфері державних закупівель; науково-методичний підхід до оцінки ефективності державного фінансового контролю в сфері державних закупівель.

Метою дослідження є розвиток науково-методичних підходів до здійснення виваженого фінансового контролю у сфері державних закупівель та розробка практичних рекомендацій щодо підвищення його ефективності.

Відповідно до поставленої мети визначено такі **завдання дослідження**:

- узагальнити теоретичні підходи до сутності, функцій, принципів суб'єктно-об'єктної структури фінансового контролю та визначити взаємозв'язки між видами, формами та методами контролю;
- дослідити методологічні засади формування системи ДЗ в Україні;
- виокремити ДФК в системі фінансового контролю та розкрити його роль у сфері ДЗ;
- провести аналіз стану функціонування системи ДЗ;
- обґрунтувати необхідність застосування моніторингу ДЗ як методу ДФК за витрачанням державних фінансових ресурсів;
- удосконалити організаційні засади проведення моніторингу ДЗ як методу ДФК;
- розробити та обґрунтувати науково-методичний підхід до визначення ефективності здійснення ДФК в системі ДЗ;
- поглибити методичні підходи до визначення інтегрального показника раціональності використання державних коштів у сфері ДЗ;
- запропонувати напрями удосконалення регулювання ДФК у сфері ДЗ.

Об'єкт дослідження – економічні відносини, що виникають у процесі контролю за рухом державних коштів у сфері державних закупівель.

Предмет дослідження – науково-методичне забезпечення та практичний інструментарій здійснення фінансового контролю у сфері державних закупівель.

Методи дослідження. Методологічну основу дослідження становлять фундаментальні положення економічної теорії, теорії фінансів, наукові праці вчених-економістів, присвячені дослідженню проблем здійснення ДФК у сфері ДЗ.

Для розв'язання поставлених завдань і досягнення мети використано комплекс загальнонаукових і спеціальних методів дослідження, зокрема наукової абстракції, аналізу та синтезу, індукції та дедукції – для розкриття теоретичних положень фінансового контролю й обґрунтування категоріального апарату; функціонального і системного аналізу для визначення особливостей функціонування системи ДЗ; економіко-статистичний аналіз – для оцінювання ефективності моніторингу ДЗ; економіко-математичне моделювання – для визначення інтегральної характеристики раціональності системи ДЗ, оцінювання ефективності здійснення ДФК у сфері ДЗ; метод логічного узагальнення та системно-структурний метод, – для обґрунтування напрямів удосконалення регулювання ДФК в сфері ДЗ.

Інформаційною базою дослідження є законодавчі та нормативно-правові документи з питань здійснення ДФК в сфері ДЗ, інформаційно-аналітичні та ста-

тистичні дані Міністерства економічного розвитку і торгівлі, Рахункової палати України, Державної служби статистики України, Міністерства фінансів України, Антимонопольного комітету України, джерела міжнародних фінансових організацій, дисертації та наукові публікації вітчизняних та зарубіжних дослідників.

Наукова новизна результатів дослідження полягає в розробці й обґрунтуванні теоретичних положень та методичних рекомендацій щодо розвитку фінансового контролю в сфері державних закупівель. Найбільш вагомими результатами дослідження, які характеризуються науковою новизною, отримані особисто і виносяться на захист, полягають у наступному:

вперше:

- розроблено науково-методичний підхід до оцінювання ефективності ДФК у сфері ДЗ, що враховує якісні та кількісні показники проведених контрольних заходів (стимулятори і дестимулятори), і реалізується на основі застосування критерію рівномірного стискання за принципом Севіджа;

удосконалено:

- організаційні засади процесу моніторингу ДЗ як системного методу фінансового контролю шляхом чіткого визначення етапів моніторингу, їх узгодження з процедурами планування та здійснення ДЗ. Це дозволить фіксувати проміжні результати, які не враховує ДФК через застосування більшого інтервалу часу дослідження ДЗ;
- науково-методичний підхід до визначення раціональності використання державних коштів, спрямованих на ДЗ на основі поетапного моделювання інтегрального показника, що базується на кількісних показниках процедур ДЗ та вартісних показниках, що відображають розмір державних коштів, спрямованих на ДЗ. Це дасть змогу оптимізувати контрольні заходи та адміністрування з боку контролюючого органу, головного розпорядника бюджетних коштів та підвідомчих установ;
- наукові засади організації та координації здійснення відповідними державними органами фінансового контролю у сфері ДЗ через узгодження стадій ДЗ з формами, методами та видами ДФК;

набули подальшого розвитку:

- наукові засади розмежування понять “фінансовий контроль” та “державний фінансовий контроль”, відповідно до чого пропонується розуміти:
 - фінансовий контроль як цілеспрямовану діяльність державних контролюючих органів та спеціальних фінансових інститутів, яка передбачає реалізацію відповідних функцій і принципів, спрямованих на перевірку дотримання фінансового законодавства у сфері мобілізації, розподілу, перерозподілу і використання фінансових ресурсів з метою оцінювання економічної ефективності діяльності суб’єктів господарювання усіх форм власності та організаційно-правових форм, і виявлення (усунення) відхилень від прийнятих норм і нормативів. Такий підхід, на відміну від існуючих, має системний характер, оскільки конкретизує суб’єктно-об’єктну структуру фінансового контролю, його мету, функції і принципи;

- державний фінансовий контроль як діяльність державних контролюючих органів, що базується на визначених функціях і принципах, спрямована на перевірку дотримання фінансового законодавства в частині формування та використання грошових коштів держави з метою виявлення та запобігання порушенням у сфері фінансових відносин державних установ, організацій та суб'єктів господарювання з впливовою часткою державної власності;
- система принципів фінансового контролю, яку запропоновано доповнити такими, як верифікація, варіантність, цілеспрямованість. Дотримання даних принципів є необхідною умовою ефективної організації та здійснення фінансового контролю в Україні, їх врахування дає змогу розглядати фінансовий контроль як цілісну систему;
- методичні підходи до встановлення критеріїв відбору інформативних показників для визначення ефективності ДФК в сфері ДЗ, а саме: полікритеріальність показників, що узгоджують функціональність ДФК та системи ДЗ; простота та однозначність інтерпретації результативних показників; адекватність інформаційно-аналітичного забезпечення;
- визначення сутності моніторингу ДЗ як системного методу фінансового контролю, що включає збір, систематизацію, аналіз, зберігання інформації про стан процесу та ефективність здійснення ДЗ на будь-яких нерозривних інтервалах часу, з метою регулярного спостереження і визначення моменту переходу в граничний стан для оперативного управління.

Практичне значення отриманих результатів. Обґрунтовані теоретичні висновки і розроблені практичні рекомендації можуть бути використані у процесі розробки державних програмних документів, що визначатимуть розвиток ДФК у сфері ДЗ.

Наукові результати дисертаційної роботи знайшли практичне застосування в роботі окремих установ, що підтверджується відповідними довідками та актами. Розроблені пропозиції інтегральної оцінки раціональності використання державних коштів у сфері ДЗ розглянуті та прийняті до уваги відділом аналізу обласних програм та бюджету виконавчого апарату Сумської обласної ради (довідка від 12.07.2013 № 1345). Пропозиції автора щодо якісної та кількісної оцінок ефективності фінансового контролю у сфері ДЗ, що враховує показники стимулятори і дестимулятори, були використані в діяльності Державної фінансової інспекції в місті Києві (довідка від 16.12.2013 № 26-13-14-14/17101). Пропозиції щодо удосконалення державного регулювання ДФК у сфері ДЗ враховані Сумським відділенням при Харківському НДІСЕ ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса (довідка від 16.09.2013 № 454/1).

Результати наукового дослідження використовуються в навчальному процесі ДВНЗ “Українська академія банківської справи Національного банку України” при викладанні дисциплін “Бюджетна система”, “Державний фінансовий моніторинг”, “Державне управління економікою”, “Державний фінансовий контроль” (акт від 10.09.2013).

Особистий внесок здобувача. Результати наукового дослідження, які виносяться на захист, отримані автором особисто і знайшли відображення в опублікованих працях. Особистий внесок у праці, що написана у співавторстві, вказано у списку публікацій.

Апробація результатів дисертації. Основні положення та результати проведеного дослідження обговорювалися та отримали позитивну оцінку на звітних наукових конференціях ДВНЗ “Українська академія банківської справи Національного банку України” (2010–2013 рр.), оприлюднювалися на 7 науково-практичних конференціях різного рівня, зокрема: на Всеукраїнській науково-практичній конференції “Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України” (Суми, 2011, 2012); VII Міжнародній науково-практичній конференції “Міжнародна банківська конкуренція: теорія і практика” (Суми, 2012); Міжнародній науково-практичній конференції “Розвиток економічної системи в умовах глобалізації та інтеграції” (м. Дніпропетровськ, 2013 р.); IX Міжнародній науково-практичній конференції “Найновіші досягнення європейської науки – 2013” (Софія, 2013); IX Міжнародній науково-практичній конференції “Актуальні наукові розробки – 2013” (Прага, 2013), а також на Всеукраїнській науково-практичній конференції “Фінансовий механізм та обліково-аналітичне забезпечення стійкого економічного розвитку” (Севастополь, 2013).

Публікації. Основні результати і висновки дисертації відображені в 17 наукових працях, загальним обсягом 6,34 друк. арк., з яких особисто автору належить 6,04 друк. арк., у тому числі 16 робіт написані без співавторів, 10 статей опубліковано в наукових фахових виданнях України, 1 стаття у зарубіжному науковому виданні, 6 – публікації в матеріалах конференцій.

Структура та обсяг роботи. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків, списку використаних джерел (207 найменувань), п’яти додатків.

Повний обсяг дисертації становить 231 сторінку, основний текст займає 191 сторінку. Робота містить 51 таблицю та 24 рисунки на 54 сторінках основного тексту.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У **вступі** обґрунтовано актуальність проблеми, визначено мету, завдання, об’єкт, предмет і методи дослідження, зв’язок роботи з науковими програмами і темами, розкрито наукову новизну і практичне значення одержаних результатів, вказано особистий внесок здобувача, зазначено стан апробації і впровадження результатів наукового пошуку.

У першому розділі “**Теоретичні засади дослідження фінансового контролю у сфері державних закупівель**” узагальнено теоретичні положення щодо сутності фінансового контролю, його функцій, принципів, об’єктів та суб’єктів, визначено взаємозв’язки видів, форм та методів, визначено методологічні засади системи ДЗ України, обґрунтовано роль ДФК у підвищенні ефективності здійснення ДЗ.

Опрацювання теоретичних джерел дало змогу з'ясувати дискусійність наукових позицій щодо сутності поняття “фінансовий контроль”, його суб'єктно-об'єктної класифікації, взаємозв'язків видів, форм та методів проведення та зіставити наукові підходи до розуміння економічного змісту цього поняття у взаємозв'язку із поняттям “ДФК”. За результатами дослідження, критичного аналізу та узагальнення поглядів вітчизняних та зарубіжних економістів запропоновано власне трактування та наукові засади розмежування понять “фінансовий контроль” та “ДФК”, відповідно до чого пропонується розглядати фінансовий контроль як цілеспрямовану діяльність державних контролюючих органів та спеціальних фінансових інститутів, яка передбачає реалізацію відповідних функцій і принципів, спрямованих на перевірку дотримання фінансового законодавства у сфері мобілізації, розподілу, перерозподілу і використання фінансових ресурсів з метою оцінювання економічної ефективності діяльності суб'єктів господарювання усіх форм власності та організаційно-правових форм, і виявлення (усунення) відхилень від прийнятих норм і нормативів. Такий підхід, на відміну від існуючих, має системний характер, оскільки конкретизує суб'єктно-об'єктну структуру фінансового контролю, його мету, функції і принципи, які покладені в основу даного явища. Під ДФК пропонується розуміти діяльність державних контролюючих органів, що базується на визначених функціях і принципах і спрямована на перевірку дотримання фінансового законодавства в частині формування та використання грошових коштів держави з метою виявлення та запобігання порушенням у сфері фінансових відносин державних установ, організацій та суб'єктів господарювання з впливовою часткою державної власності.

Зазначено, що роль фінансового контролю проявляється в результатах практичного використання розподільчої та контрольної функцій фінансів, основним призначенням яких є підвищення ефективності використання фінансових ресурсів в інтересах суспільства в цілому. Аналіз існуючих підходів до визначення функцій фінансового контролю дозволив виділити і систематизувати наступні функції фінансового контролю: інформаційно-аналітичну, профілактичну, мобілізуючу, функцію сприяння, пізнавальну функцію, перспективно-дійову функцію.

В результаті проведеного дослідження встановлено, що до базових принципів фінансового контролю віднесено такі: узгодженість та плановість дій суб'єктів фінансового контролю; функціональна, організаційна, персональна та фінансова незалежність суб'єктів фінансового контролю від підконтрольних об'єктів; неупередженість і об'єктивність у процесі здійснення фінансового контролю; невторчання в оперативну фінансово-господарську діяльність суб'єктів господарювання; відповідальність за достовірність результатів здійснення фінансового контролю; системність, плановість і періодичність у контрольній діяльності суб'єктів фінансового контролю; відкритість і прозорість фінансового контролю; конфіденційність у контексті дотримання режиму спеціальних обмежень, у тому числі нерозголошення комерційної, державної та інших таємниць.

В роботі обґрунтовано, що зазначений перелік принципів необхідно доповнити наступними: верифікація, що передбачає виявлення і усунення відхилень від прийнятих норм і нормативів; варіантність, пов'язана із визначенням найбільш ефективного для кожного окремого об'єкта методу фінансового контролю; цілеспрямованість, що відповідає за досягнення основної мети фінансового контролю в частині запобігання економічним порушенням у сфері фінансових відносин. Дотримання даних принципів є необхідною умовою ефективної організації та здійснення фінансового контролю в Україні, їх врахування дає змогу розглядати фінансовий контроль як цілісну систему, що забезпечує законність у фінансовій і господарській діяльності.

У роботі обґрунтовано, що ключовою метою функціонування системи ДЗ є забезпечення потреб держави у товарах, роботах, послугах належної якості для виконання нею своїх функцій, пов'язаних зі створенням та розподілом суспільних благ. На підставі проведеного аналізу існуючих підходів у вітчизняній та зарубіжній літературі автором запропоновано власне трактування системи ДЗ як сукупності економічних відносин між державою та суб'єктами господарювання, що опосередковує створення суспільних благ за рахунок державних коштів шляхом купівлі товарів, робіт послуг, з метою задоволення державних потреб для виконання нею правової, стратегічної, економічної, фінансової та інформаційної функцій на принципах економічності, ефективності, гласності, конкурентності.

Здійснення ДЗ безпосередньо пов'язане із ДФК, який дозволяє виявити недоліки і правопорушення та попередити негативні наслідки нераціонального та неефективного використання державних коштів у цій сфері.

Доведено, що організація процесу ДЗ залежить від реалізації бюджетного процесу в державі. Оцінюючи інтеграцію бюджетного процесу та процесу ДЗ, зазначено, що роль ДФК у сфері ДЗ полягає у визначенні взаємозв'язку між виділеними ресурсами бюджету і результатами їх використання. Проведення ДФК у сфері ДЗ дозволяє: по-перше, забезпечити прозорість бюджетного процесу та процесу ДЗ; по-друге, визначити причини неефективного та нецільового використання державних коштів, та факти корупційних дій; по-третє, впорядкувати діяльність розпорядників державних коштів при формуванні і виконанні бюджетних програм, планів і кошторисів, шляхом встановлення відповідальності за кожним прийнятим управлінським рішенням; по-четверте, підвищити якість розробки бюджетних програм, планів і кошторисів, ефективність використання бюджетних коштів.

У другому розділі **“Формалізація тенденцій та методичне забезпечення розвитку фінансового контролю в сфері державних закупівель”** досліджено тенденції розвитку системи ДЗ, поглиблено методичні підходи до використання моніторингу як інструмента ДФК у сфері ДЗ та розроблено пропозиції щодо оцінювання ефективності моніторингу ДЗ.

У процесі дослідження доведено, що система ДЗ має суттєвий вплив на макроекономічні показники розвитку країни, оскільки частка ДЗ у валовому

внутрішньому продукті має стійку тенденцію до зростання. Аналіз та оцінка показників функціонування системи ДЗ та порівняння їх в динаміці, засвідчили про наявність позитивних змін, що пов'язані зі зростанням вартісних та кількісних характеристик процедур закупівель товарів, робіт, послуг за державні кошти для забезпечення суспільних потреб (табл. 1).

Таблиця 1 – Основні показники стану та розвитку системи державних закупівель в Україні у 2007–2012 рр.

Показники	Роки						Відхилення 2012 р. до 2007 р., +/-
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	
Загальна річна сума державних коштів, передбачених для закупівлі товарів, робіт і послуг, млрд грн.	160,8	178,2	126,9	280,0	340,2	464,5	303,7
Загальна сума коштів за укладеними договорами у звітному періоді для закупівлі товарів, робіт і послуг за процедурами закупівель, млрд грн.	142,3	167,3	105,3	172,1	325,1	428,1	285,8
Загальна сума коштів (фактичні видатки) у звітному періоді за укладеними договорами для закупівлі товарів, робіт і послуг, млрд грн.	94,8	92,2	52,1	77,4	135,9	202,4	107,6
Рівень фінансування ДЗ за укладеними договорами, %	66,6	55,1	49,5	45,0	41,8	47,3	-19,3
Обсяг видатків бюджету, млрд грн.	174,2	241,5	242,4	303,6	333,5	395,7	221,5
Частка ДЗ у видатках бюджету, %	54,4	38,2	21,5	25,5	40,7	51,1	-3,3
Валовий внутрішній продукт, млрд грн.	720,7	948,1	913,3	1082,6	1302,1	1408,9	688,2
Частка державних закупівель у ВВП, %	19,7	17,7	11,5	15,9	25,0	30,4	10,7

Зростання вартісної структури ДЗ та зміна джерел їх фінансування сприяє розвитку добросовісної конкуренції та оптимізації витрачання коштів бюджетів різних рівнів на здійснення закупівель товарів, робіт, послуг. Досліджуючи обсяги ДЗ через конкурентні процедури, слід відмітити про наявність тенденції щодо зменшення їх частки в загальному обсязі укладених договорів, що є наслідком змін законодавства в частині надання ряду дозволів на закупівлю комунальних послуг за процедурою закупівлі в одного учасника.

Дослідження тенденцій функціонування системи ДЗ в Україні дозволило виділити та обґрунтувати ряд ключових проблем, що гальмують розвиток та результативність їх здійснення. Автором було систематизовано проблеми в чотири групи: правового, методологічного, організаційного та кадрового характеру. Для вирішення даних проблем було рекомендовано заходи щодо удосконалення організації ДФК в системі ДЗ.

Встановлено, що важливим елементом в реалізації державної політики у сфері ДЗ є впровадження моніторингу на всіх стадіях та етапах здійснення процедур закупівель товарів, робіт, послуг за державні кошти, що направлено на

попередження зловживань, виявлення та усунення порушень, пов'язаних з неефективним та нецільовим витрачанням державних фінансових ресурсів. Базуючись на ключових характеристиках моніторингу та враховуючи трактування даної дефініції науковцями, було обґрунтовано авторський підхід до визначення сутності моніторингу ДЗ як системного методу фінансового контролю, що включає збір, систематизацію, аналіз, зберігання інформації про стан процесу та ефективність здійснення ДЗ на будь-яких нерозривних інтервалах часу, з метою регулярного спостереження і визначення моменту переходу в граничний стан для оперативного управління.

Враховуючи особливості функціонування системи ДЗ в Україні, було запропоновано схему організації моніторингу ДЗ, в якій враховано основні елементи моніторингу, а саме: суб'єкт, об'єкт, принципи, функції, основні прийоми і способи та систему забезпечення здійснення моніторингу. Дослідження концептуальних засад проведення моніторингу ДЗ дозволило обґрунтувати доцільність здійснення моніторингу в розрізі основних етапів їх проведення з окресленням задач та результатів його реалізації. На відміну від інших методівДФК, моніторинг державних закупівель направлений, насамперед, на дослідження процесу організації ДЗ, а саме на особливості перебігу операцій у процесі їх здійснення (труднощі, перешкоди, спотворення), тобто він фіксує ті проміжні результати, які не враховуютьсяДФК через наявність більших інтервалів часу дослідження. Процес здійснення моніторингу ДЗ реалізується шляхом проходження трьох етапів: підготовчого, аналітичного (проведення моніторингу), виконання результатів (рис. 1).

В роботі доведено, що ключовим завданням проведення моніторингу ДЗ є аналіз їх ефективності, встановлення дотримання норм чинного законодавства в сфері придбання товарів, робіт, послуг для суспільних потреб, оцінка обґрунтованості витрачання державних коштів на виконання плану ДЗ.

Автором визначено відповідність результативних контрольних заходів критеріям моніторингу параметрів якості, дієвості та результативності функціонування системи ДЗ та зроблено висновок, що ефективність даного методу фінансового контролю знаходиться на недостатньому рівні, що є наслідком низької фінансової дисципліни, недостатньої конкурентності та прозорості ДЗ.

У третьому розділі **“Напрями формування ефективного фінансового контролю в сфері державних закупівель”** розроблено методичний підхід до оцінювання ефективностіДФК в сфері ДЗ, здійснено науково-методичне обґрунтування інтегрального показника раціональності використання державних коштів, спрямованих на ДЗ та запропоновано напрями удосконалення державного регулюванняДФК у сфері ДЗ.

Одним із істотних факторів домінування негативних тенденційДФК у сфері ДЗ в українській економіці є недостатній ступінь розробленості методологічних основ та концептуальних положень системи оцінки його ефективності з урахуванням різноманітних факторів впливу, що виникають у ході здійснення закупівельної діяльності.

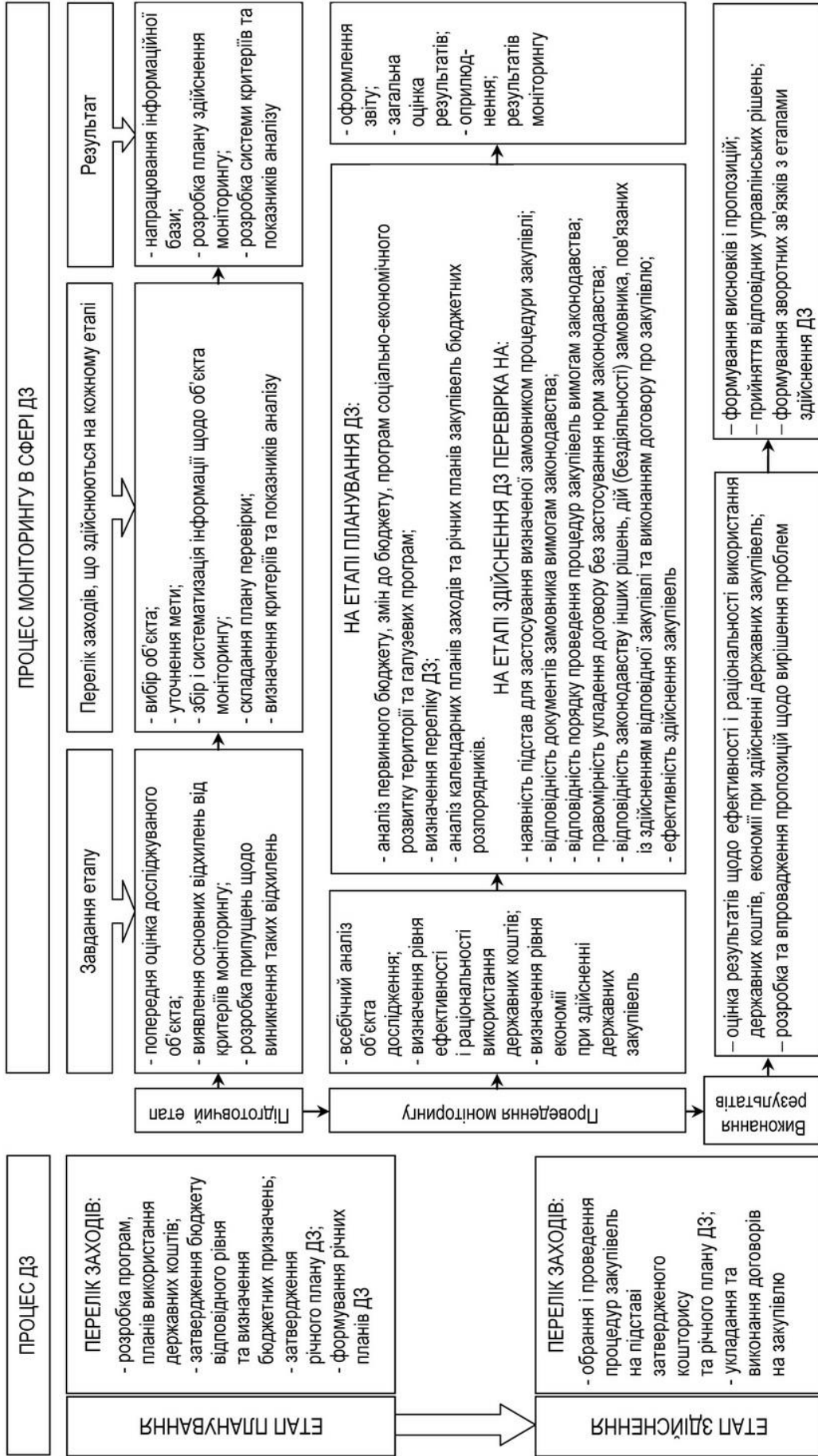

Рисунок 1 – Організація процесу моніторингу в розрізі етапів проведення державних закупівель

У роботі запропоновано авторське визначення ефективності ДФК у сфері ДЗ як сукупності критеріїв якості, загальногосподарської ефективності (сукупного ефекту контрольної діяльності в системі ДЗ) та відповідальності контрольних органів, що є взаємопов'язаними та взаємообумовленими.

В результаті проведеного дослідження встановлено, що не існує адаптованих методик визначення ефективності ДФК у сфері ДЗ, проте існує ряд методик, що акцентують увагу на аналізі та оцінці ефективності системи ДЗ, при цьому не приділяючи достатньої уваги питанням ДФК. В роботі обґрунтовано вимоги, що мають пред'являтися до показників оцінки ефективності ДФК у сфері ДЗ, а саме: облік полікритеріального набору показників, що ілюструють ефективність як функціонування системи ДЗ, так і ефективність ДФК в даній системі та знаходяться в тісному зв'язку; необхідність простої і однозначної інтерпретації показників оцінки ефективності ДФК у системі ДЗ, що може бути досягнуто в процесі агрегування полікритеріального набору показників в єдиний інтегральний показник (ідеальну точку); наявність адекватного інформаційно-аналітичного забезпечення, тобто загальнодоступної бази статистичних даних, що конкретизують показники оцінки ефективності ДФК; комплексний характер показника, що враховує критерії ефективності ДФК у системі ДЗ. Запропонований методичний підхід до оцінки ефективності ДФК у сфері ДЗ враховує показники (стимулятори і дестимулятори), в яких критерії ефективності реалізуються на основі методу ідеальної точки (критерію рівномірного стискування відповідно до принципу Севіджа) (рис. 2).

Таким чином, в середньому з 2004 по 2012 роки ефективність ДФК у сфері ДЗ характеризується як низька, оскільки відповідний кількісний показник становить 35,89 % (табл. 2). Показники, отримані в 2008 та 2009 роках, характеризуються середнім рівнем ефективності, 2004 р. показує аномальний рівень, в інші роки ефективність ДФК є низькою. В цілому економічний зміст отриманих розрахункових результатів узгоджується з реальною ситуацією в системі ДФК у сфері ДЗ України – його функціонування можна вважати неефективним. На основі аналізу і систематизації дослідницьких матеріалів встановлено, що оцінка раціональності використання державних коштів, що спрямовуються на ДЗ, є важливим результатом проведення фінансового контролю, що характеризує досягнення заданого результату при використанні найменшого обсягу державних коштів.

Визначення раціональності використання державних коштів, що спрямовуються на ДЗ, має ґрунтуватися на принципах відкритості і доступності інформації, з можливістю її подальшого аналізу, корегування та адаптації отриманих результатів до майбутніх економічних змін. Доведено, що застосування такого підходу дозволить оптимізувати контрольні заходи та адміністрування з боку контролюючого органу, головного розпорядника бюджетних коштів та підвідомчих установ.

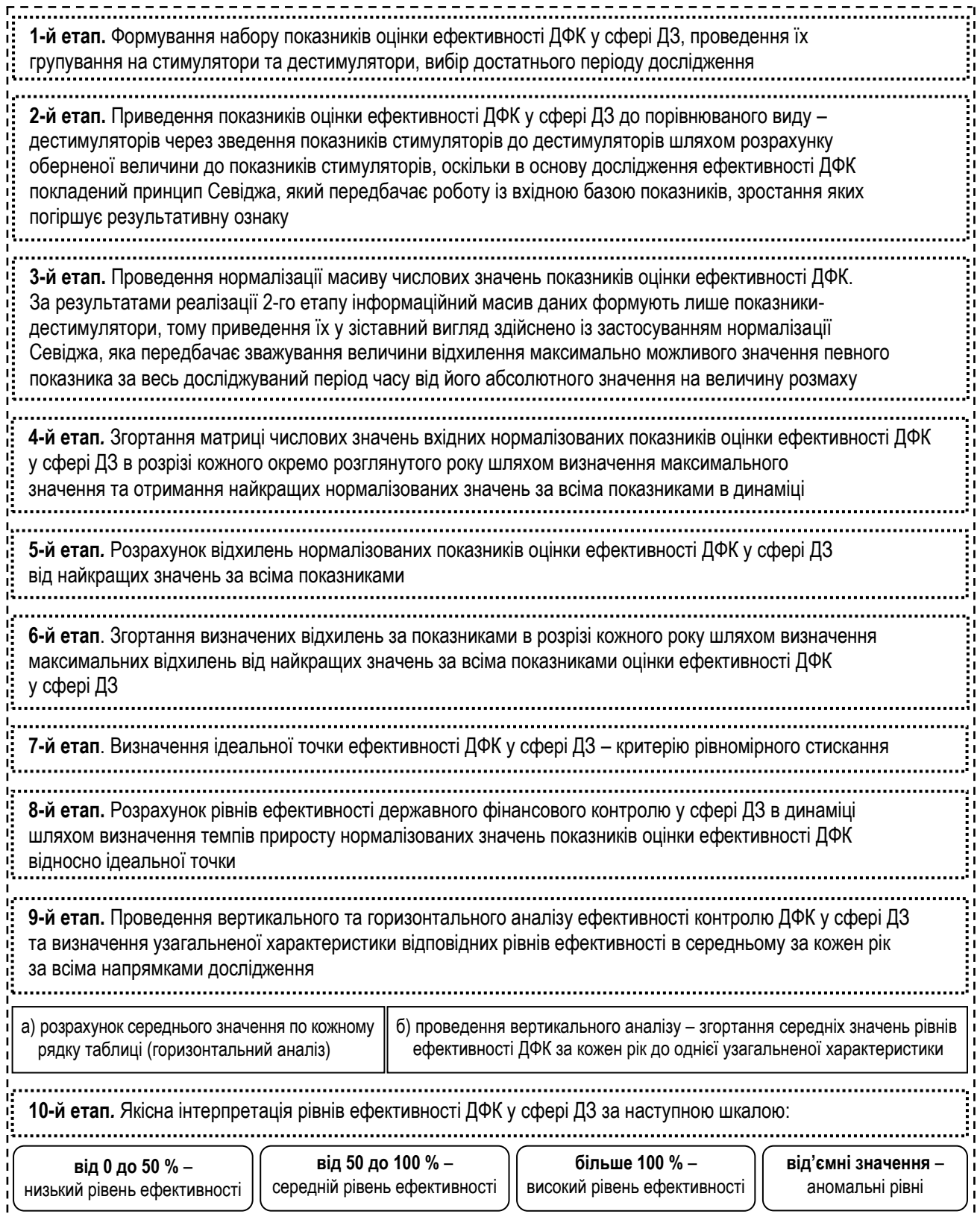

Рисунок 2 – Науково-методичний підхід до визначення ефективності державного фінансового контролю у сфері державних закупівель

Таблиця 2 – Рівні ефективності державного фінансового контролю у сфері державних закупівель у динаміці

Роки	Показники контрольних заходів							Середнє значення рівня ефективності
	дестимулятори		стимулятори					
	x ₁	x ₂	x ₃	x ₄	x ₅	x ₆	x ₇	
2004	98,77	121,83	45,80	-91,87	-100,00	-100,00	-100,00	-17,92
2005	121,83	71,84	112,62	-63,16	57,86	-74,52	24,93	35,91
2006	66,11	96,21	121,83	-100,00	49,03	-49,53	-38,91	20,68
2007	70,76	63,47	39,54	-0,03	69,92	36,86	58,86	48,48
2008	103,88	21,83	27,56	59,74	92,33	121,83	79,95	72,44
2009	-4,99	-45,23	26,49	93,17	89,76	107,65	86,30	50,45
2010	-100,00	-100,00	16,16	121,83	121,83	88,64	93,82	34,61
2011	14,53	-87,57	-11,76	76,50	102,72	93,13	121,83	44,20
2012	103,14	16,01	-100,00	76,53	92,54	-46,15	97,06	34,16
Середнє значення рівня ефективності								35,89

У роботі запропоновано науково-методичний підхід до оцінки інтегрального показника раціональності використання державних коштів в системі ДЗ (рис. 3). Параметри досліджуваної системи ДЗ визначаються на підставі, по-перше, чинних законодавчих та інших нормативно-правових документів, що регулюють дану сферу діяльності, по-друге, на основі загальноприйнятих наукових норм та розділені на 2 умовні блоки – кількісні показники процедур ДЗ (7 показників) та вартісні показники, що відображають розмір державних коштів, спрямованих на ДЗ (11 показників).

Проведений у роботі аналіз раціональності використання державних коштів в системі ДЗ засвідчив про формування позитивної тенденції, оскільки після кризового 2009 року, у якому було зафіксовано низький рівень (0,24) інтегрального показника, а вже протягом 2010–2012 рр. даний показник значно збільшився і досягнув значення 0,783. Розроблений підхід до визначення раціональності використання державних коштів в системі ДЗ в Україні на основі розрахунку інтегрального показника, включаючи вартісні та якісні параметри, може надати неупереджену характеристику системи ДЗ в цілому і дозволить адаптувати отримані результати до майбутніх економічних змін.

В процесі дослідження набули подальшого розвитку пропозиції щодо покращення системи заходів з удосконалення державного регулювання ДФК у сфері ДЗ, які містять: заходи організаційного характеру (розмежування органів ДФК у сфері ДЗ за видами, методами контролю та стадіями ДЗ; чіткий розподіл повноважень органів ДФК у системі ДЗ; підвищення ролі органів ДФК, що здійснюють зовнішній контроль); заходи кадрового характеру (підвищення статусу державних службовців системи ДЗ та їх матеріального стимулювання, удосконалення системи навчання, підвищення кваліфікації, сертифікації кадрів та систем їх професійного відбору, поширення антикорупційної корпоративної

культури, кодексів етики державних службовців системи ДЗ); заходи методологічного характеру (застосування конкурентних та прозорих методів ДЗ, паралельне використання прогресивних методівДФК, спрямованих на профілактику зловживань та підвищення ефективності, розробка методик оцінювання ефективності системи ДЗ на мікро- та макрорівнях).

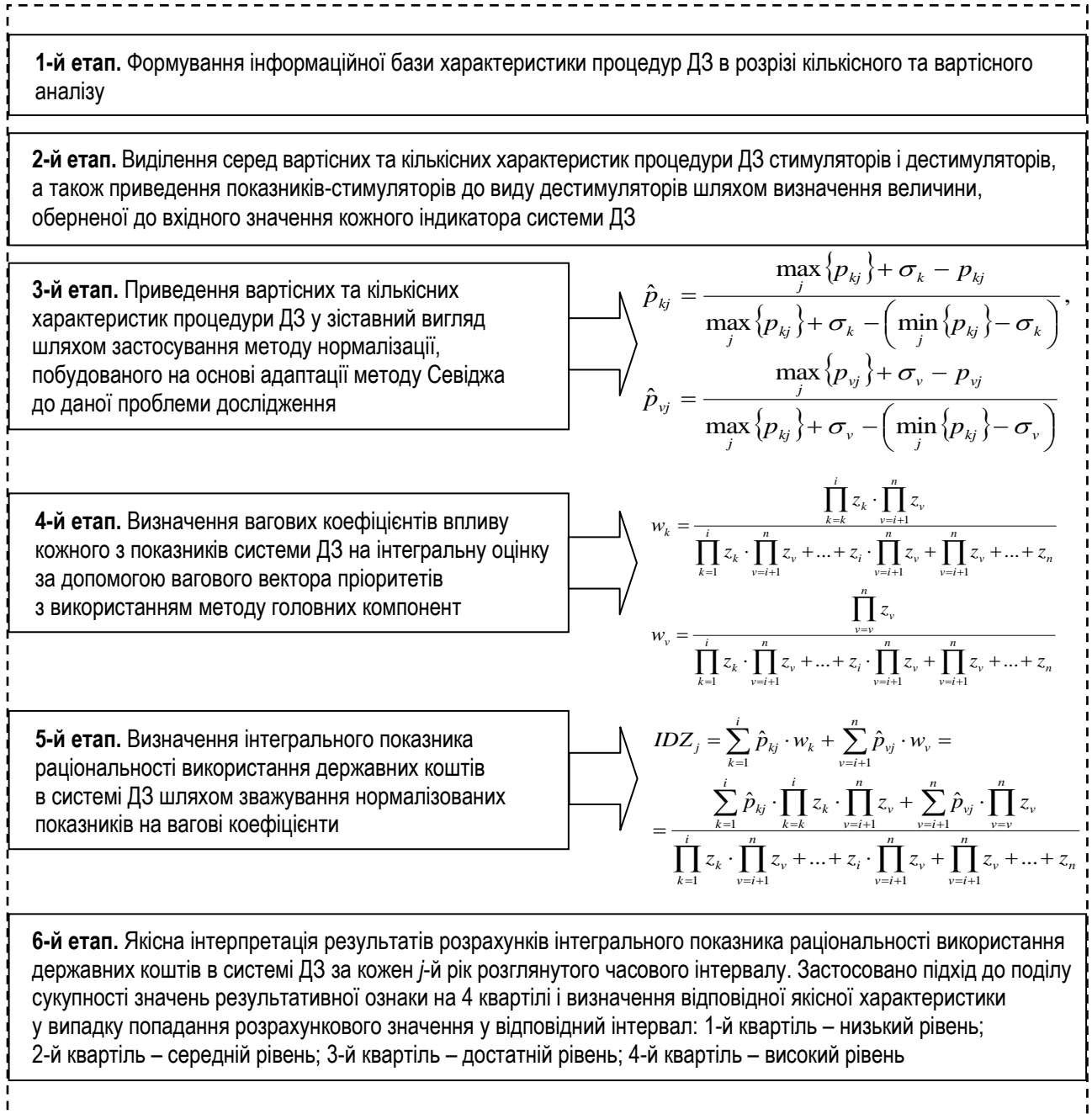

Рисунок 3 – Зміст та етапи оцінювання інтегрального показника раціональності використання державних коштів у системі державних закупівель

Таким чином, запропоновані заходи дозволять підвищити ефективністьДФК в системі ДЗ.

ВИСНОВКИ

У дисертації наведено теоретичне узагальнення і нове вирішення наукової задачі, що полягає в удосконаленні здійснення фінансового контролю у сфері ДЗ та підвищенні його ефективності. За результатами проведеного дослідження зроблено наступні висновки:

1. Суттєвий обсяг державних коштів, що спрямовуються на державні закупівлі, обумовлює необхідність здійснення фінансового контролю за їх використанням. Фінансовий контроль повинен здійснюватись на основі реалізації відповідних функцій і принципів та спрямовуватись на перевірку дотримання фінансового законодавства у сфері мобілізації, розподілу, перерозподілу і використання фінансових ресурсів з метою оцінки економічної ефективності діяльності суб'єктів господарювання всіх форм власності та організаційно-правових форм, виявлення і усунення відхилень від прийнятих норм і нормативів.

2. Основою виникнення та розвитку системи ДЗ є суспільна потреба у товарах, роботах і послугах, необхідних для виконання цільових програм на загальнодержавному і місцевому рівнях, а також здійснення поточної діяльності. Система ДЗ являє собою сукупність економічних відносин між державою та суб'єктами господарювання, що опосередковує створення суспільних благ шляхом купівлі товарів, робіт, послуг з метою задоволення державних потреб на принципах економічності, ефективності, гласності, конкурентності через виконання нею правової, стратегічної, економічної, фінансової та інформаційної функцій.

3. ДФК базується на визначених функціях і принципах і спрямована на перевірку дотримання фінансового законодавства в частині формування та використання грошових коштів держави з метою виявлення відхилень та порушень фінансового законодавства у діяльності державних установ, організацій та суб'єктів господарювання з впливовою часткою державної власності. ДФК в системі ДЗ дозволяє визначити шляхи підвищення їх ефективності, виявити недоліки, правопорушення та негативні зміни, попередити негативні наслідки нерационального та неефективного використання державних коштів. Функції ДФК тісно взаємопов'язані із функціями системи ДЗ, що підкреслює значення об'єктивної оцінки процесів формування, збереження, ефективного та цільового використання державних фінансових ресурсів. Базовим елементом системи ДЗ та ДФК є принципи, які дозволяють реалізувати цілі та завдання ДЗ в задоволенні потреб держави у товарах, роботах, послугах належної якості для виконання нею своїх функцій та ДФК в забезпеченні законності, ефективності, доцільності й економності при мобілізації, розподілі, перерозподілі і використанні фінансових ресурсів держави.

4. Аналіз показників функціонування системи ДЗ та порівняння їх в динаміці засвідчили про наявність позитивних змін, що пов'язані зі зростанням вартісних та кількісних характеристик. Зростання вартісної структури ДЗ та зміна джерел їх фінансування сприяє розвитку добросовісної конкуренції

та оптимізації витрачання коштів бюджетів різних рівнів на здійснення ДЗ товарів, робіт, послуг. При цьому обсяги ДЗ з використанням конкурентних процедур мають тенденцію до зменшення їх частки в загальному обсязі укладених договорів, що є результатом надання ряду дозволів на закупівлю комунальних послуг за процедурою закупівлі в одного учасника. Ключові проблеми, що гальмують розвиток та результативність здійснення ДЗ, систематизовано в чотири групи: правового, методологічного, організаційного та кадрового характеру. Для вирішення даних проблем було рекомендовано заходи щодо удосконалення організації ДФК в системі ДЗ.

5. Важливим елементом в реалізації державної політики у сфері ДЗ є впровадження їх моніторингу як системного методу фінансового контролю, що включає збір, систематизацію, аналіз, зберігання інформації про стан процесу та ефективність здійснення ДЗ на будь-яких нерозривних інтервалах часу, з метою регулярного спостереження і визначення моменту переходу в граничний стан для оперативного управління. Схема організації моніторингу ДЗ включає такі основні елементи моніторингу: суб'єкт, об'єкт, принципи, функції, основні прийоми і способи та систему забезпечення здійснення моніторингу.

6. Моніторинг ДЗ передбачає аналіз їх ефективності, встановлення дотримання норм чинного законодавства в сфері придбання товарів, робіт, послуг для суспільних потреб, оцінку обґрунтованості витрачання державних коштів на виконання плану ДЗ. Оцінка ефективності моніторингу ДЗ – це процес визначення відповідності результатів контрольних заходів показникам якості, дієвості та результативності функціонування системи ДЗ. Практична реалізація розроблених рекомендацій щодо оцінювання ефективності моніторингу ДЗ дозволила зробити висновок, що ефективність даного методу ДФК знаходиться на недостатньому рівні, що є наслідком низької фінансової дисципліни, недостатності конкурентності та прозорості ДЗ.

7. Одним із істотних факторів домінування негативних тенденцій ДФК у сфері ДЗ є недостатній ступінь розробленості методологічних основ та концептуальних положень оцінювання його ефективності з урахуванням особливостей здійснення закупівельної діяльності. Ефективність ДФК у сфері ДЗ – це сукупність критеріїв якості, загальногосподарської ефективності (сукупного ефекту контрольної діяльності в системі ДЗ) та відповідальності контрольних органів, що є взаємопов'язаними та взаємообумовленими. Основними вимогами до показників оцінювання ефективності ДФК у сфері ДЗ є: облік полікритеріального набору показників; необхідність простої і однозначної інтерпретації показників оцінки ефективності ДФК у системі ДЗ; комплексний характер показника, що враховує критерії ефективності ДФК у системі ДЗ. Запропонований методичний підхід до оцінювання ефективності ДФК у сфері ДЗ враховує якісні та кількісні показники проведених контрольних заходів (стимулятори і дестимулятори), і реалізується на основі застосування критерію рівномірного стискування за принципом Севіджа.

8. Раціональність використання державних коштів, спрямованих на ДЗ, є важливим критерієм ДФК та характеризує рівень досягнення заданого результату при використанні найменшого обсягу бюджетних коштів та максимального соціального ефекту від закупівлі товарів, робіт, послуг за державні кошти. Розрахунок інтегрального показника, що базується на кількісних показниках процедур ДЗ та вартісних показниках, що відображають розмір державних коштів, спрямованих на ДЗ, дасть змогу оптимізувати контрольні заходи та адміністрування з боку контролюючого органу, головного розпорядника бюджетних коштів та підвідомчих установ.

9. Система заходів щодо удосконалення державного регулювання ДФК у сфері ДЗ, яка ґрунтується на заходах організаційного, кадрового та методологічного характеру, має на меті: посилити координацію, своєчасність та ефективність ДФК у системі ДЗ через побудову чіткої взаємодії між органами контролю та розмежування їх функцій; сприяти доброчесності у ДЗ через підвищення рівня професіоналізму фахівців; забезпечити економічність, дієвість та результативність ДФК і ДЗ через використання прогресивних методів ДФК та конкурентних методів і методик оцінювання ефективності системи ДЗ.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ

Статті у наукових фахових виданнях

1. Пінькас Г. І. Фінансовий контроль: проблеми визначення категорії / Г. І. Пінькас, Л. В. Катроша // Економічний простір : збірник наукових праць. № 48/2. – Дніпропетровськ : ПДАБА, 2011. – С. 150–158 (0,55 друк. арк.). *Особистий внесок: систематизовано основні підходи до визначення фінансового контролю в Україні (0,30 друк. арк.).*
2. Катроша Л. В. Основні функції державного фінансового контролю у контексті реалізації мети державних закупівель / Л. В. Катроша // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України : зб. наук. праць / Державний вищий навчальний заклад “Українська академія банківської справи Національного банку України”. – Суми, 2012. – Вип. 35. – С. 285–289 (0,40 друк. арк.).
3. Катроша Л. В. Зарубіжний досвід здійснення фінансового контролю у сфері державних закупівель / Л. В. Катроша // Економіка та держава. – Київ, 2012. – № 12. – С. 48–51 (0,40 друк. арк.).
4. Катроша Л. В. Система державних закупівель в Україні: теоретичні аспекти / Л. В. Катроша // Електронне наукове фахове видання “Соціально-економічні проблеми і держава”. – 2012. – Вип. 2 (7). – С. 98–107 (0,55 друк. арк.).
5. Катроша Л. В. Види державного фінансового контролю / Л. В. Катроша // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України : збірник наукових праць : Вип. 36 / Державний вищий навчальний заклад “Українська академія банківської справи Національного банку України”. – Суми : ДВНЗ “УАБС НБУ”, 2012. – С. 194–199 (0,45 друк. арк.).

6. Катроша Л. В. Теоретичні положення та практичне застосування моніторингу в сфері державних закупівель / Л. В. Катроша // Вісник Хмельницького національного університету, 2013. – № 4, Т. 1. – С. 244–249 (0,55 друк. арк.).
7. Катроша Л. В. Методи державного фінансового контролю як спосіб запобігання зловживанням у сфері державних закупівель / Л. В. Катроша // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України : збірник наукових праць. – Суми : ДВНЗ “УАБС НБУ”, 2013. – Випуск 37. – С. 256–265 (0,68 друк. арк.).
8. Катроша Л. В. Сучасний стан функціонування системи державних закупівель в Україні / Л. В. Катроша // Економічний аналіз: збірник наукових праць. – Тернопіль : Тернопільський національний економічний університет, 2013. – Том 13. – С. 47–55 (0,70 друк. арк.).
9. Катроша Л. В. Моніторинг як перспективний метод державного фінансового контролю у сфері державних закупівель / Л. В. Катроша // Бізнес-Інформ. – 2013. – № 9. – С. 303–308 (0,45 друк. арк.).
10. Катроша Л. В. Аудит ефективності як перспективний метод державного фінансового контролю у системі державних закупівель в Україні / Л. В. Катроша // Інноваційна економіка. – 2013. – № 8 (46). – С. 327–331 (0,46 друк. арк.).
11. Катроша Л. В. Научно-методические основы оценки эффективности системы государственных закупок / Л. В. Катроша // Журнал научных публикаций аспирантов и докторантов. – 2013. – № 7. – С. 12–15 (0,38 друк. арк.).

Публікації у збірниках матеріалів конференцій

12. Катроша Л. В. Законодавчі новації у процесі фінансового контролю у сфері державних закупівель України / Л. В. Катроша // Збірник тез доповідей XIV Всеукраїнської науково-практичної конференції (27–28 жовтня 2011 р.) : у 2 т. / Державний вищий навчальний заклад “Українська академія банківської справи Національного банку України”. – Суми : ДВНЗ “УАБС НБУ”, 2011. – Т. 2. – С. 38–40 (0,15 друк. арк.).
13. Катроша Л. В. Теоретичні підходи до класифікації державного фінансового контролю // Міжнародна банківська конкуренція: теорія і практика : збірник тез доповідей VII Міжнародної науково-практичної конференції (24–25 травня 2012 р.) : у 2 т. / Державний вищий навчальний заклад “Українська академія банківської справи Національного банку України”. – Суми : ДВНЗ “УАБС НБУ”, 2012. – Т. 2. – С. 73–75 (0,15 друк. арк.).
14. Катроша Л. В. Теоретичні підходи до визначення функцій державних закупівель / Л. В. Катроша // Розвиток економічної системи в умовах глобалізації та інтеграції : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Дніпропетровськ, 5–6 липня 2013 р.). – Дніпропетровськ : НО “Перспектива”, 2013 – С. 13–15 (0,15 друк. арк.).
15. Катроша Л. В. Теоретичні підходи до визначення сутності і ролі моніторингу у сфері державних закупівель / Л. В. Катроша // Фінансовий механізм та обліково-аналітичне забезпечення стійкого економічного розвитку: збірник

тез доповідей Всеукраїнської наукової конференції (4–7 вересня 2013 р.) / Севастопольський національний технічний університет. – Севастополь, СевНТУ, 2013. – С. 225–229 (0,13 друк. арк.).

16. Катроша Л. В. Роль моніторингу в суспільстві / Л. В. Катроша // Матеріали за IX Міжнародною науковою практичною конференцією “Найновітні досягнення на Європейській науці – 2013”. Том 2. Економіка (17-25 червня 2013 г.) / Софія : “БялГрад-БГ” ООД, 2013. – С. 52–53 (0,08 друк. арк.).
17. Катроша Л. В. Основні проблеми у функціонуванні системи державних закупівель / Л. В. Катроша // Materialy IX Mezinarodni vedecko-prakticka conference “Aktualny vymoznenosti vedy – 2013”. Dil 2. Ekonomicke vedy: Praha : Publishing House “Education and Science” s.r.o. – S. 3–4 (0,11 друк. арк.).

АНОТАЦІЯ

Катроша Л. В. Науково-методичне забезпечення розвитку фінансового контролю в сфері державних закупівель. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.08 – Гроші, фінанси і кредит. – Державний вищий навчальний заклад “Українська академія банківської справи Національного банку України”, Суми, 2013.

У дисертації розкрито економічну сутність фінансового контролю, систематизовано його функції, принципи, суб’єктно-об’єктну структуру, розмежовано поняття “фінансовий контроль” та “державний фінансовий контроль”. Розвинуто підходи до визначення системи державних закупівель. Досліджено стан функціонування системи державних закупівель в Україні, обґрунтовано необхідність здійснення моніторингу державних закупівель як методу державного фінансового контролю та запропоновано методичний підхід до оцінювання його ефективності.

Шляхом застосування методу ідеальної точки розроблено науково-методичний підхід до оцінювання ефективності державного фінансового контролю у сфері державних закупівель, удосконалено науково-методичний підхід до визначення інтегральної характеристики раціональності системи державних закупівель, запропоновано напрями удосконалення державного регулювання фінансового контролю у сфері державних закупівель.

Ключові слова: фінансовий контроль, державний фінансовий контроль, державні закупівлі, ефективність державного фінансового контролю, раціональність системи державних закупівель.

АННОТАЦИЯ

Катроша Л. В. Научно-методическое обеспечение развития финансового контроля в сфере государственных закупок. – Рукопись.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата экономических наук по специальности 08.00.08 – Деньги, финансы и кредит. – Государственное

высшее учебное заведение “Украинская академия банковского дела Национального банка Украины”, Сумы, 2013.

В диссертации раскрыта экономическая сущность финансового контроля, систематизированы его функции, принципы, субъектно-объектная структура, разграничены понятия “финансовый контроль” и “государственный финансовый контроль”. Разработана схема взаимосвязи видов, форм и методов финансового контроля. Развита подходы к определению системы государственных закупок. Определено соотношение понятий “государственный заказ” и “государственные закупки” и обоснована их взаимосвязь как общего и частного. Охарактеризованы существующие подходы к организации системы государственных закупок и осуществлена ее структуризация. Исследована роль государственного финансового контроля в повышении эффективности государственных закупок. Систематизировано и проведено сравнение принципов системы государственных закупок и государственного финансового контроля. Интегрирован бюджетный процесс и процесс государственных закупок в рамках государственного контроля.

Исследовано состояние функционирования системы государственных закупок в Украине по количественным и качественным показателям и сделан вывод об их важной роли в стимулировании экономического развития страны. Обоснована необходимость осуществления мониторинга государственных закупок как метода государственного финансового контроля, определено его место и роль, разработана структурно-логическая схема организации мониторинга государственных закупок. Предложен методический подход к оценке эффективности мониторинга государственных закупок путем расчета показателей качества, действенности и результативности.

Обоснованы требования, которые должны предъявляться к показателям оценки эффективности государственного финансового контроля в сфере государственных закупок. Разработан научно-методический подход к оценке эффективности государственного финансового контроля в сфере государственных закупок, учитывающий показатели (стимуляторы и дестимуляторы), в которых указаны критерии эффективности, и реализуемый на основе метода идеальной точки (критерия равномерного сжатия в соответствии с принципом Сэвиджа), что позволяет предоставить комплексную качественную и количественную оценку системы государственных закупок и государственного финансового контроля в Украине. На основе анализа и систематизации исследовательских материалов установлено, что рациональность системы государственных закупок является важным критерием финансового контроля. Усовершенствован научно-методический подход к определению интегральной характеристики рациональности системы государственных закупок, что позволяет оптимизировать контрольные мероприятия и администрирование со стороны контролирующего органа, главного распорядителя бюджетных средств и подведомственных учреждений.

В работе развиты предложения по улучшению системы мер по совершенствованию государственного регулирования финансового контроля в сфере государственных закупок, которые содержат: меры организационного, кадрового и методологического характера.

Ключевые слова: финансовый контроль, государственный финансовый контроль, государственные закупки, эффективность государственного финансового контроля, рациональность системы государственных закупок.

SUMMARY

Katroscha L. V. Scientific-methodological support of financial control in the public procurement. – Manuscript.

The dissertation on competition of a scientific degree of the candidate of economic sciences on a specialty 08.00.08 – Money, finance and credit. – The State Higher Educational Institution “Ukrainian Academy of Banking of the National Bank of Ukraine”, Sumy, 2013.

In the dissertation were disclosed the economic substance of financial control, systematized its functions, principles, the subject and object of the structure and were delimited the concept of “the financial control” and “public financial control”. It was developed approaches to the definition of the public procurement. Also were conducted the research of a condition of the operation of public procurement in Ukraine, the necessity of monitoring public procurement as a method of public financial control and proposed methodological approach to the evaluation of its effectiveness.

Through applying the method of ideal point, developed scientific and methodical approach to the evaluating the effectiveness of public financial control in public procurement, been improved scientific and methodical approach to the determination of integrated characteristics of the system government procurement, been proposed directions for improvement of government regulation financial control in the public procurement.

Key words: financial control, public financial control, public procurement, the effectiveness of public financial control, the rationality the public procurement system.

Відповідальний за випуск
доктор економічних наук, професор
Школьник Інна Олександрівна

Підписано до друку 20.12.2013.
Формат 60x90/16. Обл.-вид. арк. 0,9.
Гарнітура Times. Тираж 100 пр.

Державний вищий навчальний заклад
“Українська академія банківської справи
Національного банку України”.
Адреса: вул. Петропавлівська, 57, м. Суми, 40000, Україна.
Свідоцтво про внесення до Державного реєстру
видавців, виготівників і розповсюджувачів
видавничої продукції: серія ДК № 3160 від 10.04.2008